

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

SUMAR :

DESPRE CONDIȚIA ISRAELIȚILOR PĂMÂNTENI, de Junius.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ :

Curtea de apel București, s. II : Isac Gherșcovici dat judecății că a contravenit la dispozițiile legii de expulzare cu o Notă.

Rolul procurorului general față cu judecătorul de instrucțiune de d. I. Tanoviceanu.

Despre condiția Israeliților pământeni

Decizia Curții de apel București, s. II, din 14 Martie 1902 (1) stabilește că locuitorii Israeliți născuți în țară, cari n'au fost și nu sunt supuși protecțiunii unui stat străin, nu sunt străini proprii zis, și ei nu pot fi expulzați pe temeiul legii asupra străinilor din 1881.

Prin aceasta s'a adoptat părerea pe care am susținut-o, în adnotația asupra decisiunii Inaltei curți de casație s. II, din 28 Iunie 1902 (2). Dar atât decizia Inaltei curți cât și părerea noastră au provocat o grabnică combatere în ziarul *Dreptul* din 1 și 15 Septembrie 1902.

Pentru aceasta cred, că este de folos, a ne lămurii odată mai mult asupra condiției juridice a acelor locuitori numeroși ai țării, de religie mosaică, fără a ne preocupa și a ne influența în aceasta de opinii său de curente consacrate, fie ale partidelor politice, fie ale juriștilor, cari ni se pare că au ținut mai mult seamă de efectul ce ar putea produce opiniile lor, de cât de lucrul în sine.

Consacrat pare să fie pentru cei mai mulți, că, toți locuitorii de religie mosaică din țară, fără deosebire, sunt străini, și pornind de la această concepție, susținătorii acestei opinii, este firesc, să ajungă la conclusia că aceleași reguli, aceleași restricțiuni trebuiesc să fie observate și în privința lor ca în privința străinilor în genere.

Pe temeiul unei asemenea opinii întărite, s'a format o atmosferă nu tocmai prielnică pentru discutarea variilor și multiplelor chestiuni, cari privesc pe locuitorii de rit mosaic din țara noastră.

Pentru a susține tesa că tot locuitorul de religie

mosaică, fără deosebire, este străin, precum și spre a combate atât decizia Curții de casație, s. II din 28 Iunie 1902 cu No. 286, care fără o mai amplă motivare declară: că evreii pământeni se bucură ca și Românul de beneficiul art. 13 din Cod. civ., cât și părerile noastre din adnotația de la acea decizie, d-l profesor Dissescu, prin studiul din *Dreptul* din 1 și 15 Septembrie 1902, aduce următoarea obiecțiune: «ce însemnează străin pământean?, și susține că aceste cuvinte sunt un *non sens* juridic, căci cum poate fi cine-va pământean dacă e străin, și cum poate fi străin dacă e pământean?» Și fiind așa, d-sa opinează că: locuitorii evrei nu pot să se bucure de beneficiul art. 13 Cod. civ. care e rezervat numai Românilor; că ei pot fi expulsați chiar dacă sunt născuți și crescuți în țară, au locuit și locuesc în țară de ori cât timp ar fi, chiar dacă nici ei nici părinții lor n'au fost supuși protecției unui stat străin, și chiar dacă în tot d'a-una s'au considerat ca supuși țării, au îndeplinit toate obligațiile impuse de legile țării, și-au îndeplinit serviciul militar, etc. — Și aceasta pentru că locuitorul de religie mosaică a fost și este străin, și nu poate a'și schimba această condiție de cât cerând și îndeplinind formalitățile prescrise de art. 7 din Constituție, alt-fel nu numai că s'ar viola în mod pieziș această dispoziție, dar s'ar tinde la mistificarea și eludarea acestei înțelepte dispoziții».

Alți, precum d-l profesor D. Alexandresco, califică pe toți locuitorii israeliți, fără deosebire, ca *heimatlos*, pentru că nu aparțin nici unei naționalități străine, că nu sunt Români fiind-că n'au fost împământeniți conform art. 7 din Constituție (3).

Să examinăm acum dacă se pot justifica aceste păreri.

Părerea, că a vorbi de Evrei sați Israeliți pământeni ar fi oare cum o *contradictio in adjecto*, este numai în aparență și dacă vroim ne putem convinge de contrariul consultând *sine ira et studio* documentele ce ne stau la dispoziție.

Înainte de Reg. organic, sub Reg. organic și în legiurile posterioare Convenției din Paris, precum în legea comunală din 1864, se face mențiune de *Evrei pământeni*, și rămâne a lămurii și a cunoaște care sunt și în ce consistă caracterele distinctive ale *Evreului pământean*.

În opoziție cu Evreii străini sați Evreii supuși, erau *Evreii pământeni*, precum erau *Armenii pământeni*,

(1) A se vedea publicată în acest număr la pag. 335. (N.R.)

(2) A se vedea *Curierul Judiciar* No. 52 din 1902, p. 426.(3) D. Alexandresco în *Curierul Judiciar* No. 22 din 20 Martie 1903, p. 179, nota 13.

Țiganii pământeni, plugarii pământeni, negustorii pământeni, boerii pământeni (4).

Prin expresia *pământean* trebuie să înțelegem ori ce locuitor supus al țării. Se mai întrebuintează acea expresie ca sinonim pentru Moldovean sau Muntean, adică moldoveanul sau munteanul de religie ortodoxă, de neam român, supus al țării.—Dar pământeni erau și acei de alt neam întru cât erau supuși ai țării.

Capacitatea pământenilor nu era aceeași, căci atât religia, cât și condiția socială sexul, vîrsta, aveau de efect a mărgini capacitatea atât sub raportul drepturilor civile cât și sub raportul drepturilor politice. Chiar și plugarul pământean, de religie ortodoxă, n'avea exercițiul tuturilor drepturilor, de exemplu, nu se bucura de drepturi politice; dar toți pământenii, întru cât erau de religie ortodoxă, aveau puțința de a avea exercițiul tuturilor drepturilor (Vezi mai cu seamă Anaforaua și hrisovul din 1827 în Uricariul, V. 2, p. 196 seqq).

Deosebirea mai cu seamă de religie era o cauză pentru mărginirea capacității civile și pentru excluderea capacității politice. Așa era cu Armenii pământeni și cu Evreii pământeni, a căror capacitate politică și civilă era mărginită întru atât în cât, din cauza religiei nici o dată nu puteau fi admiși a se bucura de drepturi propriu zis politice, nici chiar de toate drepturile civile. Inșă și Armenii pământeni și Evreii pământeni erau considerați ca locuitori supuși ai țării, de pământeni.

Și în deosebi Evreii pământeni erau supuși unui regim special de legile țării, care erau privilegiate după vremuri ca privilegiu a le lor. Evreii pământeni constituiau a breaslă deosebită, cu starostele lor, care avea dreptul de a percepe impozitele cari urmau a fi plătite cu ruptoare, nu la vistierie, ci la camera domnească, de a percepe taxele pentru cultul religios, de a judeca micile pricinii dintre ei. (V. Urechie, *Istoria Românilor*, V. I, p. 451, V. II, p. 199; V. și hrisovul lui I. Sturza în Uricariul din 1823, Uricariul, V. 20, p. 315.

În cât privește capacitatea civilă, cu toate că încă la 1827 în anaforaua boerilor Moldovei, întărită de hrisovul domnului I. Sturza se declară la art. 20 că în orașe nici Armenii nici Evreii să nu fie proprietari de case și dughene, contrariul însă se consacrase de mult înainte, precum rezultă din hrisovul lui Grigore Ghica Vodă din 1776 (Uricariul V. 19, p. 48) și din § 1431 Cod Calimach; ast-fel că Israelii pământeni nu puteau avea de cât dreptul de proprietate, de emfiteusă la orașe;— și de și Israelii venei spre a se așeza sau la orașele în ființă sau la târgurile ce se înființau în virtutea hrisoavelor, pe moșii, cu toate acestea întru cât anume nu erau supuși străini, ei erau considerați ca Israelii pământeni.

În genere la înființarea de târguri pe moșii particulare pe temei de hrisov, proprietarul concede tuturilor celor cari veneau, precum și Evreilor ca să poată lua porțiuni de pământ sau cu drept de besman, sau cu drept de proprietate spre a construi case, dughene, școale pentru cultul religios, (V. alcătuirea pentru înființarea tîrgului Fălticeni de la 1780 în Uricariul, V. 19, p. 52).— Așezați ast-

fel în orașe, Israelii esercitați în genere ori-ce fel de comerț sau industrie, — cu toate că din când în când sunt opriți de unele meserii, precum ca pitară să nu facă pâine pentru creștini și să nu fie în corporația brutarilor, să nu lucreze și să nu vînză lumânări de ceară (V. Uricariul, V, p. 169, p. 32), și chiar să nu locuiască lângă vre-o biserică ortodoxă (V. Urechie, *Istoria Românilor*).

Când convenția din Paris prin art. 46 declară că Moldovenii și Valachii, de ori-ce rit creștin, se vor bucura de o potrivă de drepturile politice, *eo ipso* s'a modificat capacitatea juridică a Armenilor pământeni atât sub raportul civil cât și sub raportul politic, cu toate că nu se făcea mențiune anume de ei. De vreme ce ei nu puteau cumpăra moșii, conform § 1430 Cod. Calimach, și nu puteau avea drepturi politice, nu puteau ocupa funcțiuni, în urma convenției capacitatea lor devine de plano complectă și prin aceasta și asimilarea și contopirea lor se sevăsește. Separați precum erau Armenii pământeni de pământenii ortodocși, ei au existat și existau ca o individualitate deosebită etnică până când prin efectul acelei dispoziții a convenției ei dispar sau se contopesc, și amintirea lor mai continuă numai în prezența oare căror temple bisericesti, în nume de strade și în numele armenești ce unia mai poartă.

Convenția din Paris nu s'a ocupat însă de Israelii pământeni lăsând regularea situației lor pe seama legislaturii țării românești. Pentru aceasta, legea comunală din Aprilie 1864, elaborată de comisia centrală și votată de adunarea legiuitoare, prin art. 26 recunoaște *Israelii pământeni* drepturi comunale, sub condițiile arătate, adică în patru cazuri anume prevădute. La 1864 s'a crezut util, că spre a ajunge la deplina capacitate a Israeliiilor pământeni, mai întâiu să li se recunoască drepturile comunale, în cazul când vor îndeplini condițiile indicate de art. 26 al legii comunale. Nici aceste drepturi comunale însă ca un început al drepturilor politice, nu s'au recunoscut tuturilor Israeliiilor ci numai celor pământeni, nu și Israeliiilor străini.

În puterea drepturilor comunale dobândite, Israelii pământeni dobândiră dreptul de a coopera la alegerea membrilor camerilor de comerț, precum rezultă din art. 6 al legii din Septembrie 1864, care recunoaște calitatea de alegător comercianților și industriașilor, fără deosebire, cari plătesc patenta de 50 lei și au drepturi civile și municipale.

Dar și Israelii pământeni cari aveau drepturile comunale concese numai, continuați a avea capacitatea de a cumpăra imobile urbane, nu însă imobile rurale, de oare-ce acest drept nu li s'a recunoscut nici prin legea din Aprilie 1864 privitoare la drepturile străinilor domiciliați în țară.

Codul civil, pus în lucrare în Decembrie 1865, consacră modurile cum se dobândește și cum se perde calitatea de Român. Art. 8 proclamă fără nici o restricție că veri-ce individ născut și crescut în România până la majoritate, și care nu se va fi bucurat nici odată de vre-o protecție străină, va putea reclama calitatea de Român, după distincțiunile din alineatul întâiu și alineatul al doilea al art. 8.

În spiritul Codului civil, Israelii fiind născuți și crescuți în România, trebuie asemenea să fie con-

(4) V. Uricariul, V. 5, p. 336; Uricariul, V. 19, p. 52, Hrisovul lui Mihai Racoviță în Uricariul, V. 5, p. 336.

siderați ca Români, având toate drepturile civile conform art. 7 al Codului civil, exceptându-se restricțiunea privitoare la cumpărarea imobilelor rurale.

Cât pentru drepturile politice, Israeliții pământeni nu le pot dobândi de cât prin naturalizare, conform art. 9 al Codului civil.

Constituția din 1866 nu schimbă nimic în cea ce privește calitatea de Român, urmând ca în această privință să fie observate tot dispozițiile Codului civil. Ast-fel art. 7 al Constituției din 1866 proclamă că: *«insușirea de Român se dobândește, se conservă și se pierde, potrivit regulilor statornicite prin legile civile»*. Constituția nu se ocupă cu condițiile relative la calitatea de Român, ci cu determinarea condițiilor necesare pentru dobândirea și exercitarea drepturilor politice, osebit de calitatea de Român, precum reese lucrul din art. 6 al Constituției. Și în această privință, Constituția din 1866, declară că pentru exercitarea drepturilor politice numai împământenirea seamănă pe un străin cu Românul și că numai străinii de rituri creștine pot dobândi împământenirea (V. alin. 2 al art. 8 și alin. 2 al art. 7 din Constituție). Sub asemenea dispoziții constituționale și Israeliții pământeni erau excluși de la exercițiul de drepturi politice și de la dobândirea împământenirii din cauza religiei; dar în afară de exercițiul drepturilor politice, Israeliții pământeni au rămas sub raportul drepturilor civile așa precum erau, având drepturile civile ca mai înainte, precum și drepturile comune.

Dar curentul inaugurat prin Constituția din 1866 se întinde și se întărește. Drepturile comunale acordate mai înainte Israeliților pământeni prin legea comunală din 1864 nu li se mai recunosc prin legea comunală din 1874, (v. art. 20), și neavând drepturi comunale, învederează că Israeliții pământeni nu mai puteau fi nici alegători pentru camera de comerț, și tot din această aparentă cauză li s'au refuzat dreptul de a fi debitanți de băuturi spirtoase prin art. 4 al regulamentului pentru așezarea și perceperea taxei de licență din 1873.

Constituția din 1884 abrogă principiul art. 7 al Constituției din 1866 în cât privește împământenirea, declarând că diferența de credință religioasă și confesie nu constituie o pedică spre a dobândi și a exercita drepturi politice. Prin urmare străinul, fără osebite de religie, nu poate dobândi și exercita drepturi politice și a fi asemănat cu Românul în această privință, de cât prin împământenire. Însă Constituția din 1884 pare că vrea să lărgească categoria străinilor în cât privește împământenirea, de oare-ce nu declară numai că străinul fără deosebire de religie, pentru dobândirea împământenirii are a se supune formelor prevăzute de diferitele paragrafe ale art. 7 din Constituție, ci lămurește, că străinul e individul supus sau nesupus unei protecții.

Că străinul nu e de cât individul care fiind originar dintr'un stat străin este și supus protecției aceluși stat, aceasta se știe. Pot însă să fie și indivizi cari au încetat de a fi supuși protecției aceluși stat, precum sunt acei denumiți în dreptul internațional ca *heimatlos*, fără ca să fie Români având drepturi politice. Aceștia asemenea vor avea trebuință a se supune formelor de împământenire.

Pot însă, în urma acelei dispoziții a Constituției

din 1884, să fie priviți și Israeliții pământeni, străini, deși nesupuși unei protecții străine? Este necontestabil, că legiuitorul constituant din 1884 a vroit a consacra necesitatea dobândirii împământenirii și pentru Israeliții pământeni, dar n'a declarat că acea categorie de locuitori, cunoscuți ca Israeliți pământeni, nu sunt Români ci sunt străini. Putea să o facă, fiind-că un legiuitor omnipotent multe poate să facă, dar n'a făcut-o. Și în urma Constituției din 1884, perseverăm a crede și a susține, că categoria locuitorilor născuți și crescuți în țară «Israeliți pământeni» există ca și mai înainte. Asupra acestui punct nu ne putem mistifica prin afirmări și aserții, care n'au temei.

Fiind așa, și Israeliții pământeni au mai întâiu toate drepturile civile, afară dacă pentru unele din aceste drepturi se cere condiția exercițiului drepturilor politice, precum e pentru dobândirea de imobile rurale, conf. art. 7 § 5 din Constituție.

Dacă Israeliții pământeni ar fi străini, atunci s'ar putea susține, că relațiunile lor de drept privat, trebuiesc să fie regulate după principiile dreptului internațional privat sau de dreptul țării de unde Israeliții ca nație ar fi originari, sau al țării din care ei după vremuri ar fi imigrat, așa dar sau legea moaică sau altă lege străină. Și aceste legi străine ar trebui să le aplicăm în cât privește capacitatea personală, în cât privește dreptul de familie, dreptul de moștenire în averea mișcătoare etc. Dificultățile ar fi multiple și de multe ori inestricabile, și relațiile cu locuitorii Israeliți aproape cu neputință.

Și numai dacă pentru a scăpa de aceste dificultăți, vom considera pe Israeliții pământeni ca *heimatlos*, vom putea — conform principiilor de drept internațional — să le aplicăm legea domiciliului, adică legea română.

Dar n'avem trebuință prin acest mod a recunoaște necesitatea aplicării legilor române la relațiile de drept privat ale Israeliților pământeni, întru cât, nu e adevărat, că Israeliții pământeni sunt *heimatlos*.

În sfera dreptului privat, Israeliții pământeni având toate drepturile ca și Români, nu li se poate denega nici beneficiul art. 13 Cod civ.

Autorul studiului din *Dreptul* le deneagă beneficiul art. 13 Cod civil, pe motiv că ar fi vorba de drept rezervat numai Românului. Dar în sfera Codului civil, acest lucru ar fi adevărat atunci, când ar fi cert, precum se susține de unii, că Israeliții pământeni sunt străini; dacă însă această certitudine nu există, atunci care e rațiunea pentru care li s'ar putea denega beneficiul art. 13 Cod civ.?

Apoi a denega Israelitului pământean beneficiul art. 13 Cod civ. ar fi întemeiat când Românul din art. 13 ar fi identic cu cetățeanul Român, ceea ce nu e, fiind-că cine-va poate fi Român fără a avea și exercițiul drepturilor politice.

Dar afară de acestea, Israeliților pământeni nu li s'ar putea denega beneficiul art. 13, și pentru că e admis că chiar străinul primit în Franța de ex. a se bucura de drepturi civile, poate să invoace beneficiul art. 13, chiar dacă adversarul are aceeași naționalitate ca el (V. Fuzier-Herman, ad. art. 14 Cod civ.). Și doar un Israelit născut, și locuind perpetuu în țară, și supus numai legilor țării, este în alte condiții de cât străinul admis a exercita drepturi civile în Franța, fiind-că acestuia "i se poate

lua autorisarea și el poate fi expulsat, și fiind-că lui i se aplică legea țării, de unde e originar.

Putem să formulăm critice legitime contra dispozițiilor din art. 13 și 14 Cod civ., nu putem însă, atâta timp cât ele sunt în vigoare, a denega aplicarea lor, ast-fel ca Israeliiții pământeni pentru îndeplinirea obligațiilor încheiate cu un străin, să nu poată acționa dinaintea tribunalelor române pe acel străin.

Din punctul de vedere dar al dreptului privat, Israeliiții pământeni au toate drepturile civile. Singurul drept pe care nu-l au Israeliiții pământeni, este a cumpăra imobile rurale; și această mărghinire se întemeiază pe art. 7 din Constituție, asupra necesității sau utilității cărui dispoziții, nu e locul aci a ne întinde.

În sfera dreptului comercial asemenea Israeliiții pământeni ca Români, nu pot fi opriți a fi administratori la societățile anonime, pentru că art. 122 Cod com. nu cere de cât calitatea de Român.

* * *

În raporturile cu statul, Israelitul pământean, dacă nu are drepturi politice, dacă nu e cetățean activ, dacă nu poate participa la viața statului direct sau indirect, cu toate acestea el se deosebesc de străini. Pe când străinul, care locuiește în România, n'are de cât datoria negativă de a nu turbura în nici un fel viața statului, Israeliiții pământeni ca și Români cetățeni, și toți locuitorii supuși ai țării, fără deosebire, au datoria pozitivă a consacra întreaga lor personalitate statului român. — De aceia sacrificiul către stat și patrie, fidelitatea, devotamentul și simțimentul comun ce animează pe toți cetățenii sau locuitorii pentru stat și pentru patria comună, supunerea Constituției și legilor țării, se cer nu numai de la Români cetățeni ci de la toți Români cari de și nu sunt cetățeni sau n'au esercițiul drepturilor politice, dar ca locuitorii și supuși ai țării sunt în o relație organică identică cu statul, și sunt îndatorați ca și Români.

Orî ce acte sau orî ce fapte din partea Israeliiților pământeni, care ar revela că ei nu sunt animați de dorința binelui comun și de devotament pentru patrie, nu pot fi aprobate. Si nu ar putea fi scuzati pentru abateri de la îndatoririle comune de cât dacă i-am considera ca străini.

În deosebi identitatea de îndatoriri către stat din partea tutulor, afară de străini proprii zis, se manifestă în cât privește serviciul în armată și la plata dărilor și în prestarea sarcinilor publice de o potrivă. — Dacă Constituția prin art. 118 declară, că tot Românul face parte din unul din elementele puterii armate, legea de recrutare din 1882 arată cari Români sunt supuși obligațiunei militare, căci în art. 1 declară: «*Toți locuitorii țării datorese personal serviciul militar*», și spre a accentua aceasta și mai mult, art. 2 al aceleiași legi declară, că «*supușii statelor străine nu pot face parte din armată*». Și în armată, Israeliiții pământeni pot fi nu numai soldați, ci și caporalii și suboficieri, precum vedesc dispozițiile din art. 3 și 4 ale legii asupra înaintărilor în armată.

Și dacă au vroit unia să supprime această obligativitate a tutulor locuitorilor țării de a presta serviciul în armată, excludând pe Israeliiții pământeni, această voință constituia o adevărată aberație, ne-

ertată și fără conștiință asupra legăturii ce există și trebuie să existe între țară și toți locuitorii țării, orî care ar fi origina lor etnică, destul numai că nu sunt supuși altui stat străin.

Și, ca și pentru serviciul în armată, aceiași îndatorire care există pentru toți locuitorii țării nesupuși străini, există și pentru Israeliiții pământeni, de a contribui ca Români la toate dările și sarcinile publice. De aceia și Israeliiții pământeni scutiți cu titlu condițional sau amânați de serviciu, sunt supuși la plată de taxe militare conf. art. 74 a legii de recrutare.

Dar fiii Israeliiților pământeni au îndatorirea a plăti deosebite taxe introduse pentru a putea urma la școalele publice ale statului de orî ce grad și de orî-ce fel?

Legea pentru învățământul secundar și superior, prin art. 2, și legea pentru învățământul profesional prin art. 3 și regulamentele acelor legi prin art. 25, au introdus taxe și restricții pentru admiterea fiilor de străini. Și pe temeiul dispozițiilor citate se susține că și fiii locuitorilor Israeliiți, fără deosebire, sunt obligați a plăti taxele fixate prin regulament, sau sunt excluși ca fii de străini, aceasta pe temeiul concepției consacrate în urma art. 7 din Constituție, că toții locuitorii Israeliiți și fii lor sunt străini, fără nici o deosebire. Și cu toate acestea, prin circulară ministerială s'a recunoscut, că fiii Românilor din alte țări să nu fie considerați ca străini, și să nu fie supuși la plată de taxe, în cât s'a luat ca decisivă calitatea de Român în sensul etnic. Noi credem că și pentru admiterea în școalele publice, nu originea etnică trebuie să decidă, ci faptul că e vorba de fiul cuiva originar din România și supus țării, sau originar din țară străină și considerat ca supus protecției statului străin. Ast-fel fiind, este abusiv a cere de la fiii Israeliiților pământeni plata unei taxe sau a-i supune restricțiilor introduse pentru fiii de străini.

Drepturile publice, garantate prin Constituție, art. 5 și următorii, în opoziție cu drepturile politice, sunt în genere nu numai ale Românilor cetățeni ci ale tutulor Românilor, și prin urmare și ale Israeliiților pământeni; aceasta cu atât mai mult cu cât de mai toate drepturile publice proclamate se bucură și străinii. Israeliiții pământeni se bucură dar de libertatea individuală, ceia ce implică că ei nu pot fi arestați și deținuți de cât pe temeiul legilor în ființă, că nu pot fi sustrași judecătorului lor natural, că domiciliul lor este inviolabil precum și că ei se bucură de libertatea de a emigra.

Apoi ei se mai bucură de libertatea de a-și exprima opiniile și de libertatea presei, de libertatea de conștiință și a cultului și a conștiinței religioase, de libertatea învățământului, de dreptul de petiție, de libertatea de asociație și de întruniri, de inviolabilitatea și garantiile dreptului de proprietate.

În privința libertății străinilor de a circula și d'a se stabili în țară, Regulamentul din 31 Oct. 1881 pentru biletele de liberă petrecere în România, nu conține nici o mărghinire pentru Israeliiții pământeni fiind-că în acel regulament e vorba de străinii călători sau reședinți în România. — Nu mai puțin Israeliiții pământeni nu sunt mărghiniți în cât privește libertatea comerțului și a industriei prin legile asupra comerțului ambulant din 17 Martie 1884, asupra loteriilor din 1883 și asupra meseriilor din 5

Martie 1902, de și s'a susținut contrariul, în mod tendențios.—Această lege prin art. 4 face mențiune de străini, cari spre a fi admiși la exercițiul unei meserii, au să dovedească că în țara lor este dreptul de reciprocitate pentru Români, sau în lipsă de această dovadă, să obțină autorizația prealabilă de la Camera de meserie.

Art. 6 a Regulamentului lămurește, că străini, sunt considerați aceia cari sunt **supuși unui stat străin**, căruia aparțin; că acei cari nu aparțin unui stat străin și sunt supuși protecției statului Român, nu sunt străini în sensul legii, și nu sunt obligați nici a face dovada reciprocității, nici a cere autorizația prealabilă de la Camera de meserii.

Aceste dispoziții din legea și regulamentul meseriilor confirmă părerile noastre asupra calității de străin, și că Israeliiții pământeni nu sunt străini, întru-cât nu țin de un stat străin și sunt supuși statului Român, de a cărui protecție se bucură.

Dar libertatea Comerțului și a industriei este mărginită pentru Israeliiții pământeni, întru-cât, nu pot fi debitanți de băuturi spirtoase conform reg. din 1873;

Întru cât nu pot fi debitanți a monopolului tutunurilor, fiind-că prin art. 56 al legii din 27 Ianuarie 1887 atât însuși debitantul cât și persoana care-l ajută la vânzare în debit, trebuie să fie Român, sau naturalizat Român;

Întru cât nu pot fi farmaciști, de oare-ce dreptul de a deschide farmacie se dă numai în urma unui concurs, și la concurs nu se admite de cât numai farmaciștii Români, sau cei naturalizați Români (V. art. 1 și 2 a Decretului din Noembrie 1882).

În cât privește însă libertatea învățământului lor, ori-ce mărginire în această privință, precum am văzut, nu e justificată, afară dacă am admite că noțiunea străin are deosebit sens într-o lege sau în alta, — și cu toate că legile învățământului nu recunosc beneficii numai fiilor de Români, sau naturalizați, — ceea-ce ar fi neapărat ca Israeliiții pământeni să fie excluși.

* * *

Dar toate aceste drepturi și libertăți recunoscute ar fi problematice, dacă Israeliiții pământeni ar putea fi expulsați precum se susține, și rămâne acum a ne ocupa în doesebi cu dreptul de expulsare.

Statul are dreptul de expulsare, pe temeiul legii din 1881, a tutulor străinilor având domiciliul sau reședința în țară, și se susține că statul ar avea acest drept de expulsare și în cât privește pe locuitorii Israeliiți fără deosebire (V. *Dreptul* din 15 Septembrie 1902), de câte ori guvernul ar crede că, prin purtarea acelor locuitori s'ar compromite siguranța interioară sau exterioară a statului, sau s'ar găsi într'unul din cazurile prevăzute de art. 1 al legii de expulsare.

Dreptul de expulsare nu se poate aplica de cât la străini, așa declară art. 1 al legii. Vom aplica deci legea în cea ce privește pe Israeliiții străini, sau supuși străini, atunci când vor fi îndeplinite condițiunile cerute de art. 1. Dar în privința Israeliiților pământeni legea de expulsare nu se poate aplica, de cât numai dacă vom admite părerea că și Israeliiții pământeni sunt străini. Nu e trebuință de a invoca cutare sau cutare autor, ori-care ar fi, spre a justifica aplicarea legii de expulsare,

chiar și în privința Israeliiților pământeni. Căci autorii citați de autorul aceluși studiu din *Dreptul*, nu se ocupă cu chestiunea, dacă legea, de expulsare s'ar putea aplica în afară de străini, la acei locuitori supuși ai țării, cari se deosebesc de Români chiar cetățeni sub raportul dreptului prin o mărginire a capacității în unele privințe, — mărginire însă care poate fi înlăturată chiar după art. 7 din Constituție.—Ca să poată fi aplicabil dreptul de expulsare și în privința Israeliiților pământeni, ar trebui ca legea să declare aceasta în mod categoric, ast-fel în cât să nu fie posibilă îndoiala.

Criteriul pentru aplicarea legii de expulsare consistă în aceasta: Israeliiții pământeni ca locuitori supuși ai țării sunt ei străini? De la modul, cum vom rezolva această chestiune, depinde aplicarea sau neaplicarea legii de expulsare. Dacă Israeliiții pământeni nu sunt străini, precum susținem, atunci aplicarea legii de expulsare din Aprilie 1881 e exclusă.

Și dacă expulsarea Israeliiților pământeni nu se poate legitima printr'un text de lege, care nu există, cu atât mai puțin ea s'ar putea legitima pe temeiul desbaterilor din corpurile legiuitoare, cum pretinde autorul articolului din *Dreptul*, întru cât în lege nimic nu găsim.

Inchipuindu-se însă că expulsarea ar fi cu putință, nu s'ar putea face de cât spre acea țară circumvecină dispusă sau obligată a primi pe expulsat.

Dacă Israelitul pământean nu e originar din nici unul din statele circumvecine, acestea nu vor avea nici dispoziția nici obligația de a-l primi. Ce se va întâmpla? Se știe. Israelitul expulsat e silit să intre iarăși în țară și atunci el va fi deferit justiției pentru contravenție la legea din 1881⁽⁵⁾.

Aceasta se poate continua și repeta de mai multe ori, și la urmă sfârșindu-se cu punctele de hotar spre care a putut fi îndreptat, ce se va întâmpla cu Israelitul care neavând pe unde fi expulsat nu va putea trăi și locui pe o limită ideală între statul vecin și statul român?

Și nu se poate spune, că nu trebuie să fim preocupați de imposibilitatea executării legii, atunci când în drept, în principiu legea de expulsare este aplicabilă.

Legea ar fi cel puțin imperfectă dacă nu se poate aplica. Dar imputare nu o putem face legii, ci nouă, cari vom a aplica legea la locuitorii supuși ai țării, pe care ne încumetăm, fără drept, a-i considera ca străini.

Însuși dreptul de expulsare așa precum se exercită e apreciat în diferite moduri, e criticat, și publiciștii și institutul de drept internațional, prin rezoluțiile din Geneva din 1892, au căutat a stabili oare-care condiții în care expulsarea s'ar putea aplica chiar la străini într'un mod legitim (V. *Despagnet Cours de droit international public*, ed. 2, p. 356 seqq). Dar ori cum, în cazul de față și după lege și în principiu expulsarea nu se poate aplica atunci, când nu e vorba de străin propriu zis, ci de locuitorii supuși ai țării; căci nici statul nici guvernul nu au puterea a depărta din țară locuitorii supuși ai țării, de oare-ce legile țării nu recunoaște statului său guvernului un asemenea drept.

(5) Caz prevăzut în hotărîrea Curții de apel București, s. II, ce publicăm în acest număr. (N.R.)

În contra decisiunii de expulsare, a Consiliului de miniștri, expulsatul n'are nici un mijloc legal de apărare. Lui nu-i este dată prin legile țării putința de a cere anularea unui act administrativ ilegal, ceea ce ar fi de neapărată trebuință într'un stat constituțional, în care partidele ajunse la putere, ar putea abusa spre a face, sau a lăsa să se îndeplinească de către autoritățile inferioare administrative, acte ilegale. Expulsatul abătut n'are dreptul direct de a se plânge contra decisiunii de expulsare pe motiv, că legea nu-i este aplicabilă, și a obține astfel pe cale judiciară anularea acelei decizii. Dar indirect el poate discuta nelegalitatea decisiunii ministeriale. Căci expulsatul reintrând în țară și deferit justiției spre a fi condamnat pentru contravenție conform art. 5 al legii de expulsare, el va fi în drept a pune în discuție chestiunea, că nu e străin, că nu putea fi expulsat fiind său Român cetățean, său locuitor supus al țării,—că fiind chiar Israelit pământean, nu e străin în sensul legii.

Ast-fel, Israeliiții pământeni vor găsi o protecție în legile și justiția țării în contra abuzului ce s'ar putea face cu deosebire prin legea de expulsare.

* * *

Mărginirea drepturilor Israeliiților pământeni privitoare la drepturile politice este desăvârșită. Israeliiții neavând drepturi politice, nu pot fi alegători nici pentru Cameră și Senat nici pentru Consiliile județene și nici pentru Comună. Ei n'au dreptul de vot nici pentru Camerele de comerț fiind-că trebuie să aibă drepturi politice, conf. art. 6 din legea din 1886.

Lipsiți de drepturi politice, ei nu pot ocupa nici o funcțiune în stat, în județ sau comună. Și dacă îndoială ar fi asupra acestui punct, îndoială ce ar putea naște din redacțiunea art. 10 din Constituție, de oare-ce prin acest articol se oprește accesul la funcțiile publice străinului, nu însă Românului, acea îndoială dispăre când consultăm diferitele legi organice în ceea-ce privește condițiile de admitere în diversele funcții. Ast-fel, nimeni nu poate fi numit în serviciul poliției, dacă nu e cetățean Român (art. 59 legea pentru org. poliției generale a statului);—nimeni nu poate ocupa funcții administrative dacă nu este Român și nu are folosința deplină a drepturilor civile și politice (art. 22 legea din 19 Aprilie 1882);—nimeni nu poate fi înaintat oficer, nefiind Român sau naturalizat (art. 5 a legii de înaintare din 1874);—nimeni nu poate exercita profesiunea de avocat de nu va fi Român sau naturalizat Român (art. 1 al legii din 6 Decembrie 1864);—nimeni nu poate ocupa funcțiuni judecătorești sau în serviciuri auxiliare, pentru că după art. 52 al legii de organizare jud. se cere a fi cetățean Român și a avea deplină folosința a drepturilor civile și politice; nimeni nu poate fi numit medic conf. art. 32 a legii sanitare dacă nu are drepturi politice.—Și vîzurăm mai sus cum și pentru îndeplinirea unor profesii spre a fi admis se cere ca aspirantul să aibă exercițiul drepturilor politice.

* * *

Dar cum deosebim pe Israeliiții pământeni de Israeliiții străini, cari vor fi incurs în țară și sunt în țară? Faptul că sunt așezați în țară, că locuiesc aci, că se supun legilor țării, nu ar fi suficient spre a-i de-

clara Israeliiții pământeni. Mai cerem pe lângă ca să fie constant ca ei să fie născuți în țară, că nici ei nici părinții lor asemenea născuți în țară nu au fost înainte de a. 1866 supuși unui stat străin sau considerați de statul străin ca supuși lui și nici odată n'au invocat protecția străină sau nu s'au sustras obligațiilor statului român, invocând că s'ar bucura de protecție străină.

Cu stabilirea acestor condiții avem criterii suficiente spre a deosebi pe Israelitul pământean de Israelitul străin. Procedând ast-fel se face o selecție admițând pe toți cari se vor fi născut în țară cel mult la 1865. A cere să fie dovedit că nu numai părinții lui dar și moșii strămoșii ar fi fost născuți în țară, pentru ca să fie pământean, este a îngreuna condițiile fără necesitate, deși unuia vor putea face și această dovadă. Dar ne putem măr-gini în condițiile mai sus arătate.

* * *

Terminând expunerea noastră, asupra condiției actuale a Israeliiților pământeni, credem util a face și următoarele reflecții:

Suntem într'o țară care ar putea hrăni îndoită și întreită populație. Neamul românesc s'a format prin varii elemente etnice, care toate au fost absorbite și asimilate. Puterea de absorbiție și de asimilare noi credem că o are neamul român și n'a încetat în vremurile recente sub noul regim politic a o avea; iar testimoniul de contrariul ce am voi a ne da, ar fi trist și ar dovedi numai contra aptitudinii noastre în unele privințe, în viața statului.

Nu este util ca Israeliiții să continue a fi și trăi ca un element deosebit de neamul românesc, ci trebuie să pregătim asimilarea lor, și de aceea zăgazurile ce sunt trebuie succesiv să dispară pentru săvârșirea procesului de absorbiție.

Pământeni Israeliiții și ei ar trebui să aibă conștiința că au să fie asimilați în interesul statului, și încercările ce s'ar face din orî ce parte și pentru orî care motive pentru preservarea și conservarea Israeliiților pământeni ca un element deosebit, nu se pot aproba în statul modern creștin. Pretențiile de rasă deosebită, de nație deosebită, trebuie să înceteze nefiind justificate. Și dacă sub raportul cultural Israeliiții nu se vor putea sustrage de o cam dată terorismului său fanatismului lor, răspândit și cultivat, al religiunii lor învechite din care religia creștină a eșit cu o formă superioară de sigur, mai cu seamă din punctul de vedere a moralei, totuși statul e dator de a se preocupa de o însemnată categorie de locuitori ai țării și a pregăti cu toate modurile dezvoltarea lor în sensul național ca la urmă, cu toți să fie și utili țării. Făcând aceasta statul român, îndeplinește cerințele unui stat modern de cultură.

JUNIUS

Incasatorul nostru voiajor d-l Riveana fiind plecat în Oltenia după încasările ziarului, rugăm pe onorații noștri abonați a ține seamă de sacrificiile ce ne impunem și a-i da tot concursul pentru a putea încasa abonamentele datorite. Acei cari se pun în curent cu plata, rugăm a ne avisa pentru a le putea trimite tabla de materii pe 1902, care repetăm, nu o trimitem, de cât numai celor ce sunt în curent cu plata abonamentului.

Abonamentele se pot trimite și prin mandat poștal numai pe adresa d-lui CODREANU, Redactor-Administrator și Proprietar al ziarului.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția II

Audiența de la 14 Martie 1903

Președinția D-lui I. CERKEZ, Președinte

Isac Gherșcovici dat judecății că a contravenit la dispozițiunile
legei de expulzare

Decisia corecțională No. 371

Străini. — Măsuri de siguranță contra străinilor. — Expulsare. — Pedepsirea acelor ce înfrâng măsura expulsării și se întorc în țară. — Străini născuți și crescuți în țară fără a fi supuși vre unui alt stat. — Istraieții. — Dacă pot fi pedepsiți când sunt expulsați și se întorc în țară din cauză că nu i-au primit celelalte state. — (Art. 5 din legea de la 7 Aprilie 1881 asupra străinilor; art. 179 din Codul penal; art. 7, paragraful II, alin. b, din Constituțiune).

Diferitele măsuri de siguranță prevăzute în legislațiunea română contra străinilor turburători ai ordinii, cum este măsura expulsării și a pedepsei pentru înfrângerea acestei măsuri, privesc în special pe supușii protecțiunii altor guverne, iar nu pe străinii născuți și crescuți în România, cari plătesc impositul, fac serviciul militar și contribuie la toate sarcinile Statului român fără vre o dependență către alt stat. Acești străini formează o categorie deosebită, favorisată chiar prin Constituțiune cu oare cari înlesniri pentru împământenire, și în contra lor măsura expulsării rămâne mai adesea fără sancțiune, din cauză că ei nefiind supuși ai vre unui alt stat pot fi respinși de la graniță intru-cât nici un stat nu poate fi obligat a primi izgoniții de aiurea cari n'au veri-o legătură de origină, cetățenie sau protecție cu acel stat.

Ast-fel un istraieț, născut și crescut în țară, și care nu s'a bucurat și nu se bucură de protecția vre unui stat străin, nu poate fi pedepsit dacă, expulsat, el se întoarce în țară, intru-cât dacă nu este primit în altă țară și este respins cu sîla de la punctul de trecere, el se regăsește pe teritoriul român fără voe, prin urmare fără intenție delictuoasă.

S'a ascultat d-l advocat Țicu-Ștefănescu din partea apelantului inculpat Isac Gherșcovici, care a susținut că, fiind născut în țară, după cum dovedește cu extractul său de nascere, nu poate fi tratat ca străin și dar reu i s'a făcut aplicațiunea art. 5 din legea asupra străinilor. El ne fiind supus al nici unui alt Stat, toate Statele ca: Rusia, Austria și Bulgaria, pe teritoriul cărora a fost expulzat, l'au retrimis la punctele de frontieră, nevoind a'l primi, lucru ce l'a făcut să reintre în țară. Cere admiterea apelului și în consecință achitarea — legea expulsărilor neputându'i fi aplicabilă.

D-l Procuror Drăghici a pus concluziuni pentru respingerea apelului.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Isac Gherșcovici contra sentinței No. 83/903 a trib. Iifov, secția I;

Ascultând pe d-l procuror și pe apărătorul prevenitului;

Având în vedere că prevenitul, prin apărătorul său, arată că nu poate aduce proba directă pretinsă prin încheerea cu No. 811 din 28 Februarie 1903, despre refuzul autorităților Bulgare să-i a verii unui alt Stat, de a'l primi pe teritoriul lor, dar prezintă actul stărei civile din care se constată că este născut aci în țară, din părinți israieții, domiciliați în București, act cu care se face presumpțiune și dovadă suficientă că nu e supus

verii-unei protecțiuni străine, și că în adevăr a fost respins de la frontari, căci n'a putut înfățișa nici pasaport nici acte de origină și n'are altă Patrie care să-l primească; că dar el fără voe s'a regăsit pe teritoriul țării, și dacă i s'ar aplica, cum s'a făcut la prima instanță, art. 5 al legii din 7 Aprilie 1881, ar trebui să stea în așa reiterate rânduri la închisoare, în cât ar rămâne condamnat pentru toată viața, fără să fie în culpă și fără ca legea să prevadă un asemenea caz, mai invocând și distincția ce face Inalta Curte s. II, prin decisiunea cu No. 286/902 (*) în privința israieților născuți în țară;

Considerând că aceste mijloace de apărare se găsesc fondate, căci legea de la 1881, prin art. 5 cum și Codul penal, prin art. 179 prevăd penalitatea pentru acei izgoniți care «reintră. . .» pe teritoriul român, care prin urmare, prin impulsul și voința lor proprie nesocotesc decretul de expulzare;

Că dar dispozițiile legii, au în vedere pe acei străini, cari pot fi trimiși înapoi la urma lor, au un loc de origină, se primumeră printre cetățenii altui Stat, și cărora, prin urmare, autoritățile de la graniță nu le pot refuza intrarea în țară a cărui supuși sunt;

Cât pentru acei indivizi care, prin veri-o împrejurare, n'au Patrie, nici protecție străină, precum este cazul prevenitului Gherșcovici, aceia, se înțelege de la sine, nu cad în genere sub prevederile art. 5 și 179, pentru-că, mai întâi nici un Stat nu poate fi obligat a primi izgoniții de aiurea cari n'au veri-o legătură de origină, cetățenie sau protecție cu acel Stat; și al doilea, pentru-că, întâmplându-se să fie respinși cu sîla de la punctul de trecere, ei se regăsesc pe teritoriul nostru fără voe sau intenție delictuoasă;

Că dar, dintre diferitele măsuri de siguranță, prevăzute în legislațiunea noastră, contra străinilor turburători ordinii, măsura expulsării și a pedepsei pentru neascultare, privește în special pe supușii protecțiunii altor guverne;

Că din contra, străinii născuți și crescuți aici, cari plătesc impositul, fac serviciul militar și contribuie la toate sarcinile fără nici o dependență către alt Stat, aceia formează o categorie deosebită, favorizată prin însăși Constituțiune cu oare-cari înlesniri pentru împământenire (art. 7 § II al b), și în contra lor, măsura expulsării rămâne mai adesea fără sancțiune, din cauza titului considerațiunilor mai sus expuse;

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte I. Cerkez, Curtea, în neunire cu concluziile d-lui procuror, admite apelul, reformează sentința trib. și achită pe prevenit de faptul ce i se impută.

(ss) I. Cerkez; T. T. Djuvara; V. Bossy.

Notă. — A se vedea observația judicioasă ce publicăm la începutul acestui număr, datorită penei distinsului nostru colaborator *Junius*.

(N. R.)

Rolul procurorului general față cu judecătorul de instrucțiune

E de necrezut cum se ignorează principiile de procedură penală de unii din magistrații noștri!

În acest articol nu voi face politică, de și voi atinge două chestiuni nu numai de politică, dar chiar de politică pasionantă; articolul meu va fi pur științific, și prin urmare absolut nepartinitor.

Mai înteu voi releva declarațiunile d-lui judecător de instrucțiune Săbăreanu în procesul *Prasin-Protopopescu*. Era oare dator densusul să le facă? Evident că nu.

D-l Săbăreanu avea dreptul și datorita să păstreze secretul

(*) A se vedea publicată această deciziune în *Curierul Judiciar* No. 52 din 1902 însoțită de observația distinsului nostru colaborator *Junius*.

(N. R.)

instrucțiunii, atât timp cât instrucțiunea nu era declarată închisă. În adevăr, dacă un avocat poate să se pună sub scutul secretului profesional pentru ca să apere un asasin, cu a fortiori un judecător de instrucțiune are dreptul să păstreze secretul instrucțiunii, căci aceasta e mai în tot-d'a-una în interesul societății.

Negreșit că ceea-ce a declarat d. Săbăreanu, tot trebuia spus, dar mai târziu, după închiderea instrucțiunii, când secretul încetează. Societatea nu ar fi pierdut nimic, dar principiile de drept ar fi fost respectate, și am fi fost scutiți de un rău precedent judiciar.

Trec la d. Tătăranu.

Funcționarul e mai mare, greșala sa însă e și mai mare și cu atât mai regretabilă cu cât pare că nici nu și da seama de densa, ci din contra singur o dă la vileag prin publicitate.

D-l Tătăranu spune în scrisoarea d-sale adresată ziarului *L'Indépendance Roumaine*, că a dat ordin judecătorului de instrucțiune să nu consemneze declarațiunea lui Parisianu, prin care d. Pictorian era denunțat cum că ar fi făcut o trageră false în urma ordinului ministrului.

Foarte rău a făcut d. Tătăranu că a dat acest ordin judecătorului de instrucțiune și mai rău face încă spunând prin publicitate că l'a dat.

Un procuror general nu trebuie să se amestece în instrucțiune și nici să dea ordine judecătorului de instrucțiune pe când instruește. Judecătorul de instrucțiune este, ce e drept, sub privigherea procurorului general, însă atât textul legii cât și interpretațiunea doctrinei este că el nu este supus acestei privigheri de cât în ceea-ce privește rolul său de *ofțier de poliție* judecătorească, iar în cât despre funcțiunea sa de instructor, judecătorul nu are să asculte alt ordin de cât acela al conștiinței sale. Se poate oare concepe ca un judecător să judece după ordin?

Și dacă procurorul general are drept să spună ce să consemneze și ce să nu consemneze judecătorul de instrucțiune în procesele sale verbale, care mai este garanția inculpatului față cu Ministerul public că instrucțiunea va fi nepărtinitoare? Ce mai însemnează atunci separarea între urmărire și instrucțiune, una din bazele procedurii noastre penale? Unde mai este garanția libertății cetățeanului?

Să nu uităm că Ministerul public nu e în realitate un magistrat, ci parte, desinteresată ce e drept dar parte, în procesele penale; împăratul Napoleon I a zis-o formal în ședința Consiliului de Stat din 24 Vendemiar an XIII (16 Octombrie 1804) «acest ofțier nu e judecător, el nu e de cât parte și reprezintă guvernul» (Loché: tom. XXIV p. 475).

Apoi dacă este așa, și așa este, cum se poate ca o parte să se amestece și să dea porunci judecătorului în afacerile sale?? Ce fel de judecător e acela care primește porunci de la una din părțile litigante? Acela nu mai e judecător, ci instrument.

D. Tătăranu crede că se poate procurorul amesteca în instrucțiune, ba chiar că poate da ordin judecătorului de instrucțiune?

Dar atunci mă întreb până unde se va amesteca Ministerul public în afacerile instrucțiunii? Va avea drept să i dea ordin ca să dea mandate în contra convingerii sale? Va avea de asemeni să dicteze ordonanța judecătorului de instrucțiune?

Negreșit că d-l Tătăranu trebuie să răspundă afirmativ, căci dacă procurorul general are dreptul să faurească procesele verbale după placul său, atunci indirect el dictează și ordonanța, care nu e de cât încheierea lor. Cel care dictează premisele, forțat dictează și concluziunea.

Mă întreb atunci ce rol mai are judecătorul de instrucțiune?

Legea l'a numit judecător de instrucțiune, iar d-l Tătăranu l'consideră instrument de instrucțiune!

Afară de această greșită înțelegere a rolului judecătorilor de instrucțiune, fostul procuror general ignoră că privighetorul n'are dreptul și misiunea să usurpe funcțiunea priveghiatului. El are pur și simplu dreptul de a-i da avertisment dacă lucrează rău, și la cas de trebuință să l'dea în judecată Curții de apel. Așa că chiar în ceia ce privește atribuțiunea de *ofțier de poliție* judiciară a judecătorului de instrucțiune, relativ la care procurorul general are incontestabil dreptul de a da ordin și de a priveghia, el însuși nu are dreptul de a se substitui judecătorului de instrucțiune și a lucra personal, căci procurorul general nu e ofțier de poliție judiciară.

Cu atât mai puțin nu avea dreptul procurorul să ordone judecătorului de instrucțiune Săbăreanu ce să scrie și ce să nu scrie în procesele verbale ce dresa ca judecător de instrucțiune.

Dar nu e numai atât

D. Tătăranu face încă o greșală și mai mare.

D-sa crede, și și exprimă părerea sa într'un ziar francez, care poate fi citit în streinătate, că un judecător de instrucțiune nu ar avea dreptul să consemneze denunțările relative la un ministru, pentru motivul că fiind vorba de un ministru, afacerea ar eși din competența sa, și ar depinde de parlament și de legea de responsabilitate ministerială.

Fostul procuror general înțelege lucrurile greșit și face o mare confuziune.

Negreșit că judecătorul de instrucțiune nu e competent a instrui infracțiunile săvârșite de Ministru în esercițiul funcțiunii, dar nu de aceasta era vorba în cazul de față, ci pur și simplu de consemnarea unei declarații în procesul verbal.

Această consemnare trebuia să o facă judecătorul de instrucțiune?

Evident că da, fiind-că din două lucruri unul. Sau acea declarațiune era falsă și atunci dacă nu constituia prin sine însuși o infracțiune de sine stătătoare (Calomnie), era cel puțin o circumstanță agravantă în contra lui Parisianu; sau declarațiunea era exactă și atunci ea era utilă pentru descoperirea unei noi infracțiuni.

Din cauza ordinului nerațional și nelegal al d-lui Tătăranu, și într'o ipotêsă și în cealaltă se împedica justiția penală tocmai de aceia care au drept misiune să o ajute.

Și băgați de seamă că această împedicare a justiției se făcea, nu voi zice prin un fals, căci nu e intențiune dolosivă, dar totuși prin o falsificare, căci e falsificare nu numai a spune ce nu s'a zis, dar chiar a ascunde ceia ce s'a zis când se drezează un proces verbal.

Dar ca să probez că d-l Tătăranu înțelege rău nu numai rolul procurorului general și al judecătorilor de instrucțiune, dar chiar regulile competenței în materie penală, voi da un exemplu, care va convinge nu numai pe juristi, dar chiar pe nejuristi că motivul pentru care d-sa a dat ordinul d-lui Săbăreanu, e cu totul neintemeiat.

În adevăr, să presupunem că un funcționar inculpat de o infracțiune comisă în exercițiul funcțiunii afirmă că ar fi făcut-o din ordinul autorității legitime, ceia ce ar fi un fapt justificativ, sau că nu el, ci însuși ministrul s'au săvârșit acel act, ce va trebui să facă în acest cas judecătorul de instrucțiune?

Va fi el îndrituit să nu consemne în întregime declarațiunea inculpatului sub cuvânt că judecata sa instrucțiunea Ministrului nu e de competența sa?

Dar nu e vorba aci de instrucțiunea or judecata Ministrului, ci de a subalternului său, și față cu acesta judecătorul de instrucțiune e competent. Dacă ar trunchia răspunsul inculpatului i-ar agrava pozițiunea, fiind-că declarațiunea ce acesta ar face-o mai târziu la tribunal ar fi bânuită ca nesinceră de oare-ce nu ar consuna cu ceea făcută la instrucțiune.

Ast-fel fiind, are oare judecătorul dreptul de a agrava situațiunea prevenitului?

Și notați că dacă se pot trunchia după ordin declarațiunile inculpatului, evident că se pot trunchia și acelea ale martorilor și atunci instrucțiunea în loc de a folosi descoperirii adevărului, e o adevărată speluncă pentru preveniți, în care or-când, va voi procurorul general poate să le răpească onoarea și libertatea.

Am terminat.

Și dacă am regretat vre-o dată o critică este aceea pe care am făcut-o prin acest articol, din cauză că fără să cunosc pe d-l Tătăranu, am o foarte frumoasă opiniune de caracterul d-sale. L'cred un om perfect onest, și oamenii onest, sînt atât de prețioși în timpurile noastre, în cât cine-va simte o adevărată durere să le pricinuiască o nemulțumire.

Dar ce să fac?

Teoriile sale sunt greșite și periculoase; de ar fi făcut și făcut, nu așa fi zis nimic, dar d-sa a vorbit și a publicat teorii penale inadmisibile, de aceia, cu părere de rău, a trebuit să le combat în interesul public.

I. Tanoviceanu

Profesor la Universitatea din București

București, 21 Mai 1903.